

KI rektor

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande på betänkandet Innovation som drivkraft – från forskning till nytta. SOU 2020:59

Karolinska Institutet (KI) har beretts möjlighet att avge yttrande på remiss U2020/05535. Inledningsvis sammanfattas KI:s övergripande synpunkter. Därefter följer KI:s yttrande till respektive avsnitt i betänkandet.

KI:s YTTRANDE – INLEDNING OCH ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER

Inledning

Som ett ledande medicinskt universitet har Karolinska Institutet (KI) stor potential att via innovation och nyttiggörande bidra till att lösa några av vår tids största samhällsutmaningar.

KI har en tydlig målsättning att erbjuda forskare, andra medarbetare och studenter ett starkt stöd för innovation och nyttiggörande så att resultat från universitetets verksamhet kommer samhället till nytta.

KI:s utbildning och forskning bedrivs i nära samverkan med, och är helt beroende av, geografisk tillgång till hälso- och sjukvården. Det är inom hälso- och sjukvården som många av forskningens frågeställningar identifieras och det är också hit som mycket av forskningens resultat återförs och implementeras. Därför spelar hälso- och sjukvården en alldeles särskild roll för nyttiggörandet av KI:s forskning.

Övergripande synpunkter

Utredningen ”Innovation som drivkraft – från forskning till nytta” (SOU 2020:59) är viktig, ambitiös, och framhåller vikten av att förbättra förutsättningarna för att utveckla innovationer och sedan implementera och nyttiggöra dessa. Sektorn, inklusive KI, har efterfrågat denna utredning under lång tid. Utredningen identifierar utmaningar, presenterar en analys som lyfter relevanta aspekter och framför en rad förslag. KI ställer sig avvisande till flera av de föreslagna lösningarna.

KI anser att det är olyckligt att betänkandet genomsyras av en generell misstro mot högskoleledningars förmåga att själva ta ansvar för nyttiggörande och flera av förslagen syftar till att öka styrning och kontroll vilket begränsar högskolornas autonomi. Innovation och nyttiggörande är en angelägen del av lärosätets uppdrag och det är viktigt att lärosätet självt

får styra över hur verksamheten ska bedrivas och utvecklas för att nå uppsatta mål. Lärosätets autonomi får ej inskränkas. Skapandet av ytterligare aktörer ska ske med försiktighet.

KI avvisar förslaget att skapa ett nytt nationellt Finansieringsbolag. KI är direkt avvisande till förslagen att holdingbolagen inte ska få investera i och äga portföljbolag och till att detaljstyrningen av holdingbolagen ska öka.

KI ser det som orimligt att de föreslagna förändringarna ska bekostas genom att medel för forskning och forskarutbildning omfördelas då sektorn under lång tid lyft behovet av ökade basanslag för forskning för ökad rådighet. Framgångsfaktor för innovation är volym och kvalitet av forskningen som idéerna ska komma från. För att förverkliga betänkandets ambitioner behöver staten tillföra mer resurser.

KI noterar att utredaren har haft att balansera effektivitet, samordning, resurstillskott och utvärdering mot själva kärnan i nyttiggörandet - att innovationer och idéer måste få blomstra i olika miljöer och initiativ ska ges möjlighet att testas. Det är en svår balansgång. Det är viktigt att fortsatt arbete med förslagen som förs fram i utredningen leder till resultat i linje med utredningens ambitioner och förankras i högskolesektorn. Det är vidare viktigt att satsningar görs där de ger bäst effekt och att alternativ mäts mot varandra i tydliga, transparenta och förutsägbara prioriteringar för att verkligen ta till vara och stärka Sveriges innovationskraft. Det finns inte en lösning som passar alla. Stora forskningsinriktade universitet och mindre högskolor har olika förutsättningar och därmed olika behov av innovationsstödsverksamhet. Detta måste beaktas i utformande av eventuella ändringar och förslag. Detaljstyrning och likriktning av det stöd som erbjuds måste undvikas.

KI är dock positiv till utredningens intentioner och delar uppfattningen att det svenska innovationsstödsystemet behöver utvecklas och kontinuerligt förnyas. Det förutsätter, och bygger på, fortsatt lokal/regional innovationsmiljö för lärosätets forskare, andra medarbetare och studenter där komplementära kompetenser och funktioner kan samverka och inspireras. KI välkomnar breddningen av nyttiggörandebegreppet och att detta reflekteras i innovationskontorens uppdrag. Till det positiva i utredningen hör även betoningen på studentinnovation och behov av generellt ökad entreprenörskunskap bland studenter. Vidare är breddningen av innovationsbegreppet, att också innefatta exempelvis det som ofta benämns sociala innovationer, berömvärd.

- KI avvisar att de föreslagna förändringarna ska bekostas genom att medel för forskning och forskarutbildning omfördelas.
- KI avvisar skapande av finansieringsbolag såsom förslaget presenteras, dvs ytterligare en myndighet för lärosäten att interagera med och förhålla sig till.
- KI avvisar förslaget att de lärosätetsanknutna holdingbolagen inte fortsatt ska få investera i de nya innovativa företag som knoppas av från respektive lärosäte.
- KI avvisar förslaget om en tvingande nationell struktur för investering i nya innovativa företag som knoppas av från lärosäten.
- KI välkomnar breddningen av innovations- och nyttiggörandebegreppet och att detta reflekteras i innovationskontorens uppdrag.

- KI välkomnar betoningen av studentinnovation och behov av generellt ökad entreprenörskunskap bland studenter.
- KI ser positivt till en förbättrad samordning av nyttiggörande inom life science-området. Detta har KI tidigare pekat på som en möjlighet.
- KI ser positivt på uppföljning och återkommande utvärderingar som leder till resultat och åtgärder som driver kvalitet och där fördelar tydligt uppväger den administrativa insatsen.
- KI välkomnar förslag som syftar till kraftsamling inom entreprenörskap.
- KI anser att finansieringsmodellen för innovationskontor ter sig rimlig men KI vill se en samlad diskussion om medfinansieringskrav för statlig finansiering i innovationskedjan.

KI:s yttrande till respektive avsnitt i betänkandet

6 **Begreppet nyttiggörande**

6.1 *Högskolornas nyttiggörandeuppdrag breddas och förtydligas*

- KI välkomnar breddning och förtydligande av innovationsbegreppet till att omfatta nyttiggörande av både forskningsresultat och andra kunskap, samt innefattandes sociala innovationer.
- KI välkomnar att nyttiggörandebegreppet breddas och tydliggörs till att innefatta lärosätets samlade verksamhet.

Kommentarer till ställningstaganden:

Det finns en tendens att innovation och nyttiggörande fortfarande fokuseras på kommersialisering och därmed är breddningen av begreppen välkomna. KI vill framhålla att det kommer att krävas kommunikativa insatser och incitament för att breddningen ska få genomslag och realiseras. KI noterar att det är en tendens i utredningen att den breddade definitionen av nyttiggörandet i senare delar av utredningen snävas in.

För KI är samverkan med hälso- och sjukvården en förutsättning för utbildning och forskning samt en naturlig arena för nyttiggörande av resultat från forskningen. KI önskar en ökad tydlighet i att ett nyttiggörande kan ske långt senare hos extern part, i KI:s fall exemplifierat av läkemedelsbolag och implementering i hälso- och sjukvården.

6.2 *Ansvar för nyttiggörandearbetet ska ligga på högskolans styrelse*

Utredningen föreslår följande:

Högskolornas styrelse ska besluta

1. om de närmare formerna för nyttiggörandearbetet, och
  2. om övergripande frågor rörande av högskolan förvaltad holdingbolag, såsom ägardirektiv, uppdragsmål, uppföljning av verksamheten och nominering av ledamöter i bolagets styrelse.
- KI avvisar punkt 1, men stödjer punkten 2.

Kommentarer till ställningstagandet:

Högskolornas styrelse beslutar redan idag om ägardirektiv mm gällande sina holdingbolag. Att detaljera styrelsernas beslut gällande nyttiggörandearbetet utöver vad som redan ligger på styrelserna anser KI inte vara relevant.

7 Steg mot effektivt nyttiggörande

7.1 Förslag på process för hur implementeringen ska gå till

- KI välkomnar den föreslagna implementeringsprocessen och tematiska satsningar som ett sätt att främja och effektivisera nyttiggörandet.

7.2 Uppföljning och utvärdering för återrapportering och ökat lärande

- KI ser positivt på uppföljning och återkommande utvärderingar som leder till resultat och åtgärder som driver kvaliteten.
- KI ser positivt på att uppdrag ges gemensamt till UKÄ och Vinnova i enlighet med utredningens förslag.
- KI vill lyfta vikten av att uppföljning och utvärdering inkluderar det samlade nyttiggörandet.

Kommentarer till ställningstaganden:

Rätt utförd uppföljning och utvärdering med tydligt syfte driver utvecklingen framåt. KI anser det nödvändigt att ta in lärosätenas perspektiv i framtagandet av den exakta modellen, samt genomförandet av utvärderingen. Myndigheterna (UKÄ och Vinnova) måste föra en dialog med lärosätena angående processen och då förväntas även att internationella lärdomar beaktas. Det är av yttersta vikt att den information som lärosätet ombeds inkomma med liksom resultat av årliga uppföljningar och utvärderingar verkligen leder till kunskap som lärosätet kan omsätta i kvalitetsutveckling och förbättringsarbete som reflekterar nyttiggörandet.

KI vill lyfta fram vikten av att strukturera utvärderingen på ett sätt som adderar minimal administrativ börda för lärosätena.

KI föreslår att den föreslagna utvärderingen utformas och genomförs som en integrerad del av de utvärderingar av forskning, utbildning och samverkan som sker eller planeras genomföras.

7.3 Högskolor tilldelas innovationskontor

- KI välkomnar ett breddat uppdrag för innovationskontoren, i enlighet med det breddade nyttiggörandeuppdraget, dvs uppdraget för innovationskontoret omfattar nyttiggörande av resultat av all verksamhet vid högskolan.
- KI anser att innovationskontorens organisatoriska tillhörighet samt försäkran om kontinuitet gällande stöd, resurser och incitament ska vara upp till varje högskola att bestämma.

- KI anser att det är rimligt att de som har innovationskontor ska stödja andra och förutsätts samarbeta med en annan aktör.

Kommentarer till ställningstaganden:

KI känner igen sig i bilden som framförs i utredningen ”att innovationskontoret som koncept är i huvudsak välfungerande men att dess ställning inom högskolan behöver tydliggöras och säkras, liksom forskares, andra medarbetares och studenters tillgång till kontoren och deras resurser”. Det kan dock möjligtvis vara så att alla inte upplever stödet som likvärdigt. Uppföljning för förbättringsåtgärder och kvalitetssäkring är lärosätets ansvar.

- KI välkomnar ökat stöd till innovationskontor och ökade verifieringsmedel.
- KI anser att finansieringsmodellen för innovationskontor är rimlig. Men KI anser också att frågan om medfinansiering bör ställas i kontext av medfinansieringskrav för andra instrument för statlig finansiering av innovationskedjan.

Kommentarer till ställningstaganden:

Med tanke på det breddade nyttiggörandebegreppet och därmed ökade förväntningar på högskolorna är ökat stöd till innovationskontor och ökade verifieringsmedel förutsättningar för genomförande och resultat.

KI anser att de föreslagna nivåerna är rimliga. Dock framgår det inte tydligt i utredningen hur högskolans storlek räknas, dvs. hur anslaget beräknas.

7.4 Genom tematiska satsningar kan Sverige kraftsamla

- KI stödjer behovet och välkomnar upplägget med återkommande möjligheter till tematisk kraftsamling
- KI vill betona vikten av att ta fram en tydlig, transparent och förutsägbar process för hur de tematiska satsningarna ska väljas ut och i detta beakta lärosätenas perspektiv.
- KI ser positivt till en förbättrad samordning inom life science-området.

Kommentarer till ställningstaganden:

KI har vid upprepade tillfällen påpekat betydelsen av att kraftsamla inom life science-området. Sverige har här framstående forskare som har förmåga att vetenskapligt adressera viktiga frågor. Samordningen måste vara bättre på den nationella nivån för att Sverige ska betraktas som ett attraktivt land för utländska samarbetspartners och investerare. KI kan se fördelar med att samordna expertis för att kunna ge konkret specialiststöd av olika slag till de forskare och entreprenörer som så önskar.

Även om satsningen är välkommen är utredningen inte tydlig i hur ansökningsprocessen är tänkt att gå till och kriterier för vad som är ett exceptionellt framgångsrikt innovationskontor som får ansöka och sedan hur Vinnova ska hantera bedömningen. KI ställer sig frågande till om förslaget är realistiskt och genomförbart. Andra modeller för tematisk satsning bör

utredas. KI anser att information och inspiration bör inhämtas från internationella världsledande life science-miljöer.

8 Stödfunktioner och lärande

8.1 Ett mer strategiskt arbete med immateriella tillgångar

- KI välkomnar kompetenshöjande åtgärder och stöd i frågor om immaterialrätt och statsstödsregler.
- KI ser positivt på att PRV fortsätter att arbeta för kompetenshöjning för lärosätens alla medarbetare.
- KI avvisar förslaget att uppdrag ges att ta fram lärosätesspecifika strategier för hantering av immateriella rättigheter.

Kommentarer till ställningstaganden:

Ett uppdrag för PRV att adressera behov av utbildning och den kritiska expertis som saknas idag är välkommet. Kompetenshöjning är lika viktig för högskolornas samarbete med andra organisationer som för att nyttiggöra forskningsresultat och kunskap genom kommersialisering. Här kan finnas utrymme för samordning av expertkunskap och innovationsstöd som erbjuds av ett holdingbolag, det som erbjuds av de samverkansansvariga och andra funktioner inom en högskola.

KI anser att lärosätet ansvarar för, och fattar beslut kring, hur samarbete inom expertområdet adresseras och sker. Lärosätet ansvarar även för framtagande av högskolespecifik IP strategi och IP-Policy.

8.2 Inrättandet av nationellt center för entreprenörskap

- KI välkomnar en satsning på entreprenörsutbildningar i Sverige som innefattar samtliga studenter på master- och forskarnivå.

Kommentarer till ställningstagande:

KI anser att inriktning och former bäst avgörs genom att högskolorna själva får ansvara för lärosätets utbildning inom entreprenörskap.

- KI anser att förslaget på kraftsamling inom entreprenörskap för att utveckla kompetens på nationell nivå är bra.

Kommentarer till ställningstagande:

Tanken med en nationell nod för forskning, kunskap och utbildning är god. Behovet bakom lyfts på ett bra sätt fram i utredningen som pekar på att ämnet idag lider av legitimitetsbrist. KI anser att fördelarna med satsning på ett nationellt givet center måste vägas mot att satsa på de framgångsrika miljöer som idag finns på flera ställen i Sverige.

Det är viktigt att se entreprenörskap inte bara som medel/verktyg utan som ändamål i sig, som möjliggörare för evidensbaserat innovationsarbete. Det måste dock förtydligas var uppdraget om kännedom, attityd och kunskap börjar och slutar givet det nya nyttiggörandeuppdraget, innovationskontorens roll samt det föreslagna forsknings- och utbildningsfokuserade centret.

8.3 Arbetsgivarverket ska kartlägga rörlighet

- KI stödjer förslaget att ge Arbetsgivarverket i uppdrag att tillsammans med VR kartlägga hinder för ökad rörlighet, ur ett arbetsrättsligt perspektiv.

Kommentarer till ställningstaganden:

Utifrån egna erfarenheter håller KI med om att potentialen för ett ökat nyttiggörande gagnas av att personer byter miljöer, och går från en sektor till en annan.

8.4 Om kartläggning av hinder och borttagande av dylika för ett ökat nyttiggörande

- KI stödjer förslaget att ge Vinnova i uppdrag att göra en kartläggning av hinder och borttagande av sådana.

8.5 Forskningsrådets och stiftelsernas bidrag för nyttiggörande

- KI förhåller sig tveksamt till att ge forskningsråden uppdrag för ökat nyttiggörande.

Kommentarer till ställningstaganden:

KI anser att fria medel för nyfikenhetsdriven grundforskning ej får urholkas genom ökad fokusering på utmaningsdriven forskning. KI anser att genom att verksamheten vid de svenska forskningsråden är olika, samt att arbetssätt och förutsättningar varierar så skapas bred och bästa förutsättningar nationellt.

9 Holdingbolagen som verktyg

9.1 Förslag för fler holdingbolag med ökad autonomi

- KI välkomnar bemyndigandet såsom utformat att tillföra medel till holdingbolagen.

9.2 Holdingbolagens nya syfte, styrning och återrapportering

- KI stödjer förslaget att alla lärosäten får möjlighet att etablera holdingbolag.
- KI stödjer förslaget att uppdraget för holdingbolagen är kopplat till det föreslagna nyttiggörandeuppdraget och därmed ingår ett samhällsuppdrag.
- KI delar synen att holdingbolagen ska drivas på affärsmässiga grunder.

Kommentarer till ställningstaganden:

Varje högskola ska kunna ha ett eget holdingbolag och det ska vara tydligt vilket uppdrag holdingbolaget har och hur det skiljer sig från högskolans uppdrag. Holdingbolaget bör själv definiera vad som ingår i samhällsuppdraget och vad det består i för det enskilda bolaget.

9.3 Nytt gemensamt bolag möjliggör kraftsamling

- KI avvisar förslaget att de lärosätesanknutna holdingbolagen inte fortsatt ska få investera i de nya innovativa företag som knoppas av från respektive lärosäte.

Kommentarer till ställningstagande:

Det finns flera holdingbolag som har professionell process, tillräckligt med kapital och som tar visst ägande och därigenom har potential att genom avyttring i ett senare skede skapa kapital för nya investeringar. KI ser inget skäl till att dessa inte fortsatt ska kunna investera och skapa värden för nya bolag liksom holdingbolaget i sig.

- KI avvisar skapande av finansieringsbolag såsom förslaget presenteras, dvs ytterligare en myndighet för lärosäten att interagera med och förhålla sig till.

Kommentarer till ställningstaganden:

KI kan se vissa vinster i samordning och men eventuell samordning kan inte vara tvingande.

KI har i budgetunderlag fört fram att det bör övervägas om insatser i den senare delen av innovationskedjan – inkubatorverksamhet och verksamhet vid holdingbolaget – ska samordnas nationellt enligt specialistområden.

- KI stödjer förtydligande avgränsning att holdingbolag ej får bedriva verksamhet som ingår i högskolornas grundläggande verksamhet.
- KI ser vissa fördelar med att en nationell process för licensering av IP.

Kommentarer till ställningstaganden:

En nationell process för licensering av IP är positivt. Frågan som behöver besvaras är vem som får uppdrag att ta fram formerna för sådan.

10 Konsekvensanalys.

- KI avvisar förslaget på finansiering via omfördelning av anslaget för forskning och forskarutbildning.

Kommentarer till ställningstaganden:

KI liksom sektorn i stort har i flera sammanhang lyft fram vikten av ökade statsanslag till forskning och forskarutbildning inte minst för att öka lärosätets möjligheter att inrätta karriärtjänster men också för att möta exempelvis ökande kostnader för forskningsinfrastruktur.